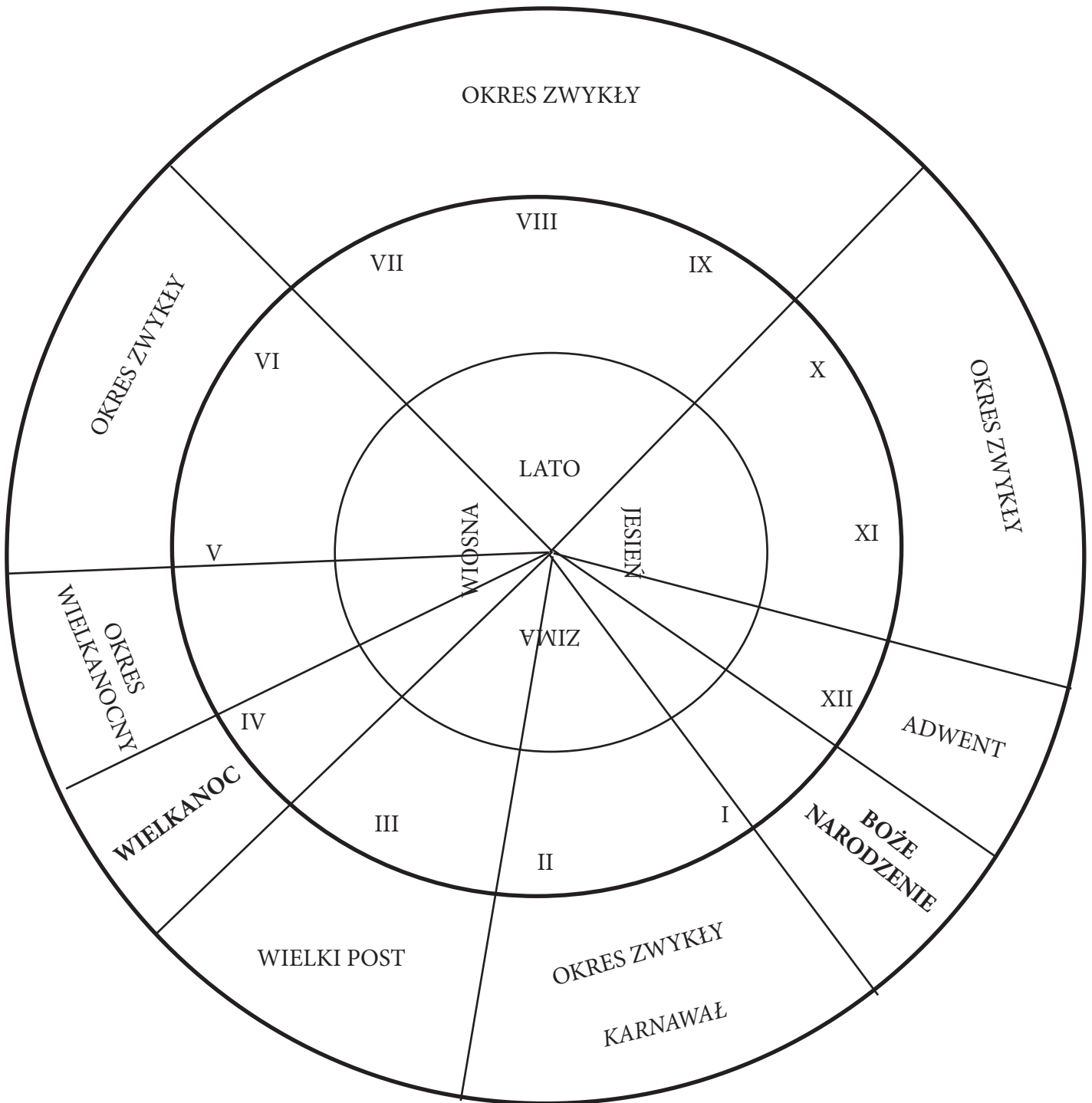

Rok liturgiczny

Tradycyjna polska kultura jest ściśle związana z wiarą, bez której trudno ją zrozumieć. Najistotniejszą rolę kulturotwórczą odgrywał rok liturgiczny, wokół którego toczyło się życie człowieka. Rok liturgiczny wpisuje się doskonale zarówno w rok astronomiczny, jak i wegetacyjny.

Ryc. 6. Rok liturgiczny

Święci

Ludzie często zawierzali i nadal zawierzają swoje sprawy świętym patronom. Ich wyobrażenia można spotkać w pięknych kościołach i ubogich przydrożnych kapliczkach. Swym niezwykłym życiem i heroiczną postawą święci równie często inspirowali wielkich artystów, jak i twórców ludowych. Dni, w których wspominamy świętych, są zwykle związane z datą ich męczeńskiej śmierci. W polskiej tradycji przyjęło się obchodzenie imienin, które mają przywołać na myśl patrona, wybranego w czasie chrztu. Na przestrzeni wieków tradycja przypisała każdemu świętemu opiekę nad wieloma zajęciami i miejscami, przypisała im także szereg atrybutów. Kult świętych znajduje swoje bogate i różnorodne odzwierciedlenie w kulturze.

Data	Imię	Patronat	Atrybuty	Obrzędy i zwyczaje
5 lutego	Św. Agata	Patronka ognia i zawodów związanych z ogniem, m.in. kominarzy	Dom w płomieniach, kość słoniowa (czystość)	Święcenie chleba, (tzw. chleb św. Agaty), a także soli i wody, którymi gasi się pożary.
13 kwietnia	Św. Antoni Padewski	Patron dzieci, górników, małżeństw, narzeczonych, położnic	Lilia, księga, Dzieciątko Jezus na ręku	Orędownik poszukiwań zaginionych ludzi i rzeczy.
23 kwietnia	Św. Wojciech	Patron Polski	Orzeł, pastorał, włócznia	W dzień św. Wojciecha rozpoczyna się wypas owiec na halach.
4 maja	Św. Florian	Patron Krakowa, a także strażaków i hutników	Chorągiew, naczynie z wodą	Orędownik w czasie pożaru
21 maja	Św. Jan Nepomucen	Patron mostów, tonących i spowiedników,	Pięć gwiazd wkoło głowy, krzyż, list lub kłódka, most	Jego figurę często można spotkać w kapliczkach przy mostach, ale też i w polach, na skrzyżowaniu dróg, ponieważ wierzono, że chroni zasiewy od deszczu i suszy.
24 czerwca	Św. Jan Chrzciciel	Patron pasterzy, mnichów, abstynentów, kuśnierzy i krawców	Baranek, krzyż	W Kościele – święcenie wody i ziół leczniczych. W tradycji ludowej w wigilię św. Jana palono ogniska oraz wito wianki i puszczano je na wodę.
25 lipca	Św. Krzysztof	Patron kierowców, przewoźników, podróżnych	Maczuga, na barkach Dzieciątko Jezus	Święcenie samochodów
29 września	Św. Michał	Patron Małopolski a także radiowców, geodetów, złotników	Miecz, puklerz, u nóg szatan w postaci smoka	Na Św. Michała pasterze kończą wypas owiec na halach i schodzą do wsi. <i>Po świętym Michale możesz paść i po powale.</i>
25 listopada	Św. Katarzyna Aleksandryjska	Patronka uczonych, nauczycieli, studentów, literatów, szwaczek	Koło, którym była łamana, miecz.	W dniu św. Katarzyny czyniono wróżby matrymonialne (także młodzi mężczyźni). Urządzano też ostatnie zabawy, w myśl przysłowia: <i>Św. Katarzyna klucze pogubiła, a św. Jędrzej znalazł i zamknął skrzypki zaraz.</i>

30 listo- pada	Św. Andrzej	Patron małżeństw	Krzyż w kształcie lite- ry X (na takim został ukrzyżowany)	Wigilię św. Andrzeja panny wró- żą sobie przyszłość, dotyczącą zamążpójścia. Urządzano ostat- nie zabawy przed Adwentem.
4 grudnia	Św. Barbara	Patronka dobrej śmierci, górników, flisaków, cieśli i kowali	Kielich, miecz, wieża	Wróżono pogodę na święta: <i>Jak Barbara po wodzie, Boże Narodzenie po lodzie.</i>
7 grudnia	Św. Ambroży	Patron pszczelarzy i pa- siek	Księga i ul (legenda głosi, że w dzieciństwie otoczył go rój pszczół składających w jego ustach miód, co miało zapowiadać do- brego kaznodzieję)	-----
13 grud- nia	Św. Łucja	Patronka ociemniałych i szwaczek i rolników	Oczy, sztylet	Charakterystyczne dla tego dnia były wróżby przepowiadające pogodę na cały rok. Obserwo- wano, jaka będzie pogoda przez dwanaście dni - od św. Łucji do Wigilii, taka miała dominować w kolejnych miesiącach nastę- pnego roku.
26 grud- nia	Św. Szczepan	Patron kamieniarzy	Kamienie, którymi go ukamienowano	W tym dniu w kościołach święci się owies. Był to też dzień wy- płaty parobków i jednania wa- runków na kolejny rok.

Ważną rolę w rozwoju kulturalnym i gospodarczym Polski zarówno w miastach, jak i na wsiach od-
grywały zakony. Siedziby jakich zakonów znajdują się w naszym mieście/regionie/województwie?